

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

1/4/2013

Esas No: 1/750, 2/1326, 2/1343, 2/1344

Karar No: 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/750)” 7/3/2013 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza ve tali Komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Komisyonumuzun 14/3/2013 tarihli toplantısında Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Murat Atalı’nın katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından “Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk’ün; Avukatlık Kanunu ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1326)” ile “Sivas Milletvekili Hilmi Bilgin ve Çankırı Milletvekili İdris Şahin ile 8 Milletvekilinin; 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ve 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1343)”, İçtüzüğü’nün 26’ncı maddesi uyarınca Komisyon gündemine alınmıştır. Gündeme alınan işler, 1/750 esas numaralı Tasarı esas alınmak üzere İçtüzüğü’nün 35’inci maddesi uyarınca birleştirilmiş ve daha ayrıntılı incelenmek üzere yedi üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir.

Alt Komisyon, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç’un başkanlığındaki 19/3/2013 tarihli toplantısında Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı ve Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Murat Atalı’nın katılımlarıyla gündemindeki işleri görüşmüştür. Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor 21/3/2013 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Komisyonumuz, 26/3/2013 tarihli toplantısında Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor ve metin üzerinden görüşmelerine devam etmiştir. Görüşmelere Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Murat Atalı katılmıştır. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İçtüzüğü’nün 45’inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü, Denizli Milletvekili Bilal Uçar ile Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün özel sözcü seçilmişlerdir. Ayrıca 14/3/2013 tarihinde Komisyonumuza havale edilen “Erzurum Milletvekili Oktay Öztürk’ün; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1344)” İçtüzüğü’nün 26’ncı maddesi uyarınca Komisyon gündemine alınmış ve İçtüzüğü’nün 35’inci maddesi uyarınca Tasarı esas alınmak üzere birleştirilmiştir.

Komisyonumuzda müzakereler esnasında aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Denetim mahkemesinin, dosyadaki veriler değişmeksizin birden fazla incelemede birbirleriyle çelişen kararlar verebilmesi, bu konuda denetim kalitesini yükseltecek ve içtihat istikrarını koruyacak bir usulî düzenlemenin olmaması, yargılama hukukumuz bakımından önemli bir açığa işaret etmektedir. Özellikle ilk bozmaya alt mahkemece uyulması üzerine verilen ikinci zıt bozmalar bakımından bu açık, bir adil yargılanma hakkı ihlaline dönüşebilmektedir.

Tasarının diğer maddesiyle avukatlık büroları yönünden bir düzenleme öngörülmektedir. Avukatlık bürolarının kat mülkiyeti rejimine tabi bağımsız bölümlerinde kurulabilmesine yönelik talep 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunun 194’üncü maddesiyle geçici bir norm olarak hukuk dünyamıza girmiştir. Sözü geçen Kanun’da öngörülen iki yıllık uygulama, Yasama Organının tercihini değiştirecek veya başkalaştıracak bir veriyi ortaya çıkarmamıştır. Aynı geçici kural serbest muhasebeci mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik büroları için de öngörülmüş ve uygulanmıştır. Tasarıyla birleştirilmiş ortak Tekliflerin getirdiği hüküm, yaşanan iki yıllık pratiği sürekli norma dönüştürmekten ibarettir. Her iki meslek grubunun fikrî emek karakteri taşımaları ve entelektüel özellikleri, tabii yapısında kat mülkiyetinin temsil ettiği menfaate de çatışmamaktadır. İzaç edici çatışmalar, her somut olayın niteliği içinde hukukun genel ilkeleri ile her zaman tasfiye edilebilir. Bu istisnai durumlar, yapının genel karakteri ve nihai amaçla bütünleştirilemez (Any. m. 2, MK. m. 3). Esasen bu konuda kat mülkiyeti rejimi de özel bir koruyucu hüküm içermektedir (Kat Mülkiyeti Kanunu m. 18).

Günümüzde birçok bilim dalında uzmanlaşma yaygınlaşmış, hatta temel bilim dallarının altında mikro uzmanlık alanları oluşmuş ve dava türleri artış göstermiştir. Buna paralel olarak, ihtisas mahkemelerinin yaygınlaşması talepleri bir hayli artmış, neticesinde mahkemeler bağlamında da ihtisaslaşmaya gitmek bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Mevcut durumda ise gelen işler, sayısal anlamda tevzi edilmekte, bu durum hâkimleri uzmanlık gerektiren birbirinden çok farklı alanları ilgilendiren davalara bakmak durumuyla karşı karşıya bırakmaktadır. Getirilen düzenlemeyle yeni bir mahkeme kurulmamakta, aynı yerde kurulmuş birden fazla hukuk, idare veya vergi mahkemelerine gelen dosyaların dava konularına göre tevzi edilmesi amaçlanmaktadır. İdare veya vergi mahkemelerine gelecek dava konuları ilgili kanunlarda belirlendiğinden, aynı yer idare mahkemelerine gelecek dava konuları bakımından bir farklılık oluşmayacak, sadece aynı yer mahkemelerinin kendi daireleri arasında dava konularına göre bir ayrıma gidilecektir. Dolayısıyla getirilen düzenlemenin Anayasanın 142’nci maddesinde yer alan mahkemelerin görevinin kanunla belirleneceğine ilişkin hükme aykırılık teşkil etmesi söz konusu değildir.

Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan “uzlaşma” ile Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan “sulh” veya “arbuluculuk” müesseseleri ile ilk derece yargı mercileri önündeki işlerin dostane yöntemlerle çözüme kavuşturularak, yüksek yargının ağır iş yükünden bir miktar da olsa kurtulması amacıyla alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri geliştirilmiştir. Tasarı ile bu yöntemlerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla hâkim ve Cumhuriyet savcılarının bu uygulamalar kapsamındaki işlem ve kararlarının da meslek başarılarının değerlendirilmesinde ölçüt alınması esası getirilmektedir.

Yasama organının suç ve ceza üretme ile varolan suç ve cezaları yürürlükten kaldırma iktidarı, yasama yetkisinin içinde ve fakat özel bir anayasal ağırlıkta düzenlenmiş monopol bir iktidardır (Any. m. 38). Hukuktaki ve sosyal telakkilerdeki gelişme ve anlayış farklılığı, bu yetkinin kullanımında doğrudan etkili olabilir. Türk Ceza Kanununun yürürlükten kaldırılması öngörülen 263’üncü maddesinin düzenlediği suç ve ceza alanı, Tasarı hükmüyle bu niteliğini yitirmektedir. Bir eylem ve faaliyet alanının suç olmaktan çıkarılması, onun hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaz. O alanı düzenleyen kurumsal ve organik kanunlar o faaliyet konusunda özel düzenleme, ruhsat ve yasaklamalar getirmişse, o rejimin devam edeceği ve cezanın dışında kalan yaptırımların uygulanacağı kuşkusuzdur. Yasama organı her hukuka aykırılığı suç olarak düzenleme iktidarıyla donatılmamıştır.

Alt Komisyon metninin 2'nci maddesi yukarıdaki gerekçelerle verilen önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 3'üncü maddesi Kat Mülkiyeti Kanunu ile yürürlüğe konacak Kanun arasındaki olası çatışmaları önlemeye yönelik olarak, Kat Mülkiyeti Kanununda ve bağlı yönetim planındaki izin ve benzeri şart ve kayıtların değiştirilmesi öngörülen madde kapsamında uygulanamayacağını öngören önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi doğrultusunda çerçeve 3'üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 4, 5, 6 ve 7'nci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 8'inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen madde metnindeki “diğer kanunlarda Dışişleri Bakanlığı meslek memurlarına sağlanan hak, ödenek ve imkânlardan yararlandırılırlar.” ifadesinin uygulamada yol açabileceği belirsizlik ve tereddütlerin ortadan kaldırılması ve hâkim ve savcılara yurt dışında görevlendirilmeleri hâlinde yapılacak ödemelerin açıkça belirtilmesi amacıyla verilen değişiklik önergesinin Komisyonumuzca kabul edilmesi doğrultusunda çerçeve 8'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 9'uncu maddesi, Kat Mülkiyeti Kanunu ile yürürlüğe konacak Kanun arasındaki olası çatışmaları önlemeye yönelik olarak, Kat Mülkiyeti Kanununda ve bağlı yönetim planındaki izin ve benzeri şart ve kayıtların değiştirilmesi öngörülen madde kapsamında uygulanamayacağını öngören önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi doğrultusunda çerçeve 9'uncu madde olarak kabul edilmiştir. Bu raporun 3'üncü madde gerekçesinde serdedilen argümanlar, bu madde yönünden de geçerlidir.

Alt Komisyon metninin 10 ve 11'inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 12'nci maddesi yapılan redaksiyon doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 13, 14 ve 15'inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3 ve 9'uncu maddeleri oy birliği , diğer maddeleri ve tümü oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Ahmet İyimaya</i> Ankara	Başkanvekili <i>Hakkı Köylü</i> Kastamonu	Sözcü <i>Yılmaz Tunç</i> Bartın (Son oylamada bulunamadı)
Katip <i>Harun Tüfekci</i> Konya	Üye <i>Murat Bozlak</i> Adana (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>İlknur İnceöz</i> Aksaray
Üye <i>Bülent Tezcan</i> Aydın (Muhalefet şerhi ektedir, son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Fehmi Küpçü</i> Bolu (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa